

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความคิดเห็นของราษฎรผู้ปลูกที่มีต่อธุรกิจการปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยา

**Opinions of Para Rubber Tree Grower on their Enterprise
in Phayao Province**

ชฎารัตน์ เกรื่องสนุก

Chadarat Kreoungsanu

สันติ สุขสอาด*

Santi Suksard*

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: fforsss@ku.ac.th

รับต้นฉบับ 14 มีนาคม 2556

รับลงพิมพ์ 20 เมษายน 2556

ABSTRACT

The objectives of this study were to determine the socio-economic condition, opinions levels and factors affecting the people opinions on para rubber tree growers on their enterprise in Phayao province. The using data was collected and designed questionnaires 354 respondents. The statistical used in data analysis were percent, mean, maximum, minimum and testing the hypothesis by employing a t-test and F-test with the given significant level of 0.05.

Results of the study indicated that the most respondents were male (75.42%) and with the average age of 49.02 years. Primary school was their educational level, Buddhist was their religion. Their main occupation was para rubber grower (44.63%) and subsidiary occupation (89.83%). The average number of household member was 4 persons. The average annual household and income from para rubber were 242,031.64 and 97,932.32 baht, respectively. Their average annual household expenditure and para rubber expenditure were 100,996.33 and 27,026.55 baht, respectively. Their average size of land holding was 15.62 rais. An initiation to planted para rubber tree from planting promotion agency. Their average experience planted para rubber tree was 9.35 years. The most respondents received training information and no studied tours about para rubber. Their opinions on para rubber tree growers on their enterprise was at the high level.

Factors affecting the opinions on para rubber tree growers on their enterprise were size of land holding, an initiative to planted para rubber tree, received training and knowledge about para rubber. The relevant agencies should provided training and knowledge on planting, harvesting, processing, marketing, coupled of forest resource conservation of para rubber.

Keywords: opinion, para rubber, Phayao province

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับความคิดเห็นและปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยา โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 354 ราย สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ใช้ค่า t-test และค่า F-test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.02 ปี จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 59.32 นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพหลัก ทำสวนยางพารา ร้อยละ 44.63 และมีอาชีพรอง ร้อยละ 89.83 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 242,031.64 บาทต่อปี และรายได้จากสวนยางพาราเฉลี่ย 97,972.32 บาทต่อปี รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย 100,996.33 บาท และรายจ่ายจากการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 27,026.55 บาทต่อปี มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.62 ไร่ มีความคิดริเริ่มในการปลูกยางพาราจากหน่วยงานส่งเสริมการปลูกยางพาราใช้เงินทุนส่วนตัวในการทำสวนยางพารา มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 9.35 ปี ส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรม ได้รับการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกยางพารา และไม่เคยไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับยางพารา ความคิดเห็นของราษฎรต่อการปลูกยางพาราอยู่ในระดับสูง

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรที่ปลูกยางพารา ได้แก่ ขนาดพื้นที่ถือครอง ความคิดริเริ่มในการปลูกยางพารา การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับยางพารา และความรู้เกี่ยวกับยางพารา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการการปลูกยางพารา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูป การตลาด ควบคุมไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

คำสำคัญ: ความคิดเห็น ยางพารา จังหวัดพะเยา

คำนำ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในปี 2554 ประเทศไทยมีพื้นที่กรีดยางพารา 12.7 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2553 จำนวน 650,000 ไร่ หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.8 มีผลผลิตรวม 3.24 ล้านตัน มีมูลค่าการส่งออก 440,876.3 ล้านบาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2554) ยางพาราเป็นพืชที่มีความเสี่ยงต่อการลงทุนน้อยกว่าการปลูกพืชชนิดอื่น มีอายุการให้ผลผลิตประมาณ 20-25 ปี ให้ผลผลิตที่สม่ำเสมอตลอดปี ดังนั้นเกษตรกรชาวสวนยางพาราจึงมีงานทำทุกวัน ถือเป็นแรงงานภาคเกษตรที่ตรึงอยู่ในพื้นที่อย่างมั่นคง การเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภาคอื่นมีน้อย (จิรากร, 2549) นอกจากยางพาราจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้เกษตรกรแล้ว ยังเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าสีเขียวหรือการ

สร้างสวนป่าเศรษฐกิจของประเทศทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น ช่วยเพิ่มปริมาณออกซิเจนให้กับโลกอีกด้วย ทั้งยังช่วยอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ลดการทำลายป่า ลดปัญหาการกร่อนของดิน และที่สำคัญยางพารายังเป็นแหล่งดูดซับหรือเก็บกักก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์แหล่งใหญ่ของโลก ยางพาราจึงเป็นพืชทางเลือกใหม่สำหรับเกษตรกรเนื่องจากผลผลิตมีราคาดีกว่าพืชชนิดอื่นที่ปลูกอยู่

ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกยางทั้งประเทศประมาณ 19 ล้านไร่ จังหวัดพะเยามีสวนยางพารามากที่สุดในภาคเหนือ มีเกษตรกรปลูกยางพารา 14,000 ราย มีพื้นที่ปลูก 149,000 ไร่ และยางพาราให้ผลผลิตแล้วมีพื้นที่ 18,164 ไร่ (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดพะเยา, 2555) การปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยาได้รับการสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่นและผู้นำทางการเมือง โดยนำโครงการสนับสนุนและส่งเสริมที่

เกี่ยวข้องกับยางพารา ลงพื้นที่จังหวัดพะเยาเป็นจำนวนมาก และมีการปลูกยางพาราเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในทุกพื้นที่ จนกล่าวได้ว่ายางพาราถือเป็นพืชการเมืองในจังหวัดพะเยา ต้องยอมรับว่าเหตุผลสำคัญของการขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพาราในช่วงที่ส่งเสริม เกิดจากวิกฤติพลังงาน เนื่องจากผลิตภัณฑ์ยางสังเคราะห์จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมีราคาสูง ดึงให้ราคายางธรรมชาติสูงขึ้น ปัจจุบันเกิดปัญหาราคายางพาราตกต่ำเกิดความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานมีการโค่นต้นยางพาราที่อายุมาก เพื่อลดกำลังการผลิต แต่เกษตรกรในจังหวัดพะเยาที่ปลูกยางพารายังมีความเสี่ยงในการลงทุน ทั้งที่ไม่มีทักษะและความชำนาญในเรื่องยางพาราและพื้นที่บางส่วนของปลูกได้มาจากการรุกพื้นที่ป่า การขยายพื้นที่ปลูกยางพาราของจังหวัดพะเยามีทั้งข้อดีและข้อเสียส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่ปลูกยางพารา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ เช่น การสร้างรายได้สม่ำเสมอ ก่อให้เกิดธุรกิจที่หลากหลาย การจ้างงาน การกระจายรายได้ ในด้านสังคม เช่น ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน การสร้างงาน การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และในด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ลดการพึ่งพาไม้จากธรรมชาติ ลดการกร่อนของดิน

ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของราษฎรในพื้นที่จังหวัดพะเยาที่มีต่อการปลูกยางพาราที่ให้ผลผลิตน้ำยางแล้ว ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรได้จริงหรือไม่ ตลอดจนผลกระทบจากการปลูกยางพาราในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับความคิดเห็นและปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยา

สมมติฐานการวิจัย

อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ระบบการปลูกยางพารา อาชีพหลัก รายได้จาก

การทำสวนยางพารา รายได้ของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา ความคิดริเริ่มในการปลูกยางพารา เงินทุนที่ใช้ในการทำสวนยางพารา ประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับยางพารา การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยางพารา และความรู้เกี่ยวกับยางพาราที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการปลูกยางพาราแตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

ตรวจเอกสารและการสำรวจเบื้องต้น

เป็นการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานราชการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนของราษฎรที่ปลูกยางพารา และให้ผลผลิตน้ำยางแล้ว ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

การสร้างแบบสอบถาม

สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ศึกษาและทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content of validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วทำการปรับแก้แบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการทดสอบ (pre - test) กับราษฎรที่ปลูกยางพาราในจังหวัดเชียงราย จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยคำถามที่เกี่ยวกับความรู้เรื่องยางพารา ใช้วิธีของ Kuder – Richardson โดยใช้สูตร KR-20 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการปลูกยางพารา ใช้วิธีของ Cronbach (พวงรัตน์, 2543) ได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.82 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น ไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้านี้ คือราษฎรที่ปลูกยางพาราและให้ผลผลิตน้ำยางแล้วใน

จังหวัดพะเยา จำนวน 3,049 ครัวเรือน (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดพะเยา, 2555) คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 354 ครัวเรือน จากนั้นนำไปคำนวณหาจำนวนครัวเรือนตัวอย่างของแต่ละอำเภอ โดยใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วน (สุงบกข, 2526) โดยอำเภอภูซาง เชียงคำ จุน แม่ใจ ปง ดอกคำใต้ เมือง เชียงม่วน และภูกามขาว มีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องการศึกษาเท่ากับ 124, 89, 29, 29, 25, 22, 14, 12 และ 11 ครัวเรือน ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำถามความรู้เรื่องยางพารามี 20 ข้อ มีการให้คะแนนดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และใช้ค่าเฉลี่ยในการแบ่งระดับความรู้ ถ้าคะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้สูง ถ้าได้คะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้ต่ำ

2. ระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อที่มีต่อการปลูกยางพารา ลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดแบบ Likert's Scale (ประภาเพ็ญ, 2526) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ โดยให้คะแนนความคิดเห็นเชิงบวก 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ และความคิดเห็นเชิงลบ 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ จากนั้นทำการกำหนดอันตรภาคชั้นดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80, 1.81-2.60, 2.61-3.40, 3.41-4.20 และ 4.21-5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพาราอยู่ในระดับต่ำที่สุด ต่ำปานกลาง สูง และสูงมาก ตามลำดับ

3. ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมและข้อมูลทั่วไป ความรู้เรื่องยางพารา คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพัทธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ใช้วิธี t-test กับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม และใช้ F-test กับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลและวิจารณ์

ข้อมูลทั่วไปของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 75.42 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 24.58 ราษฎรส่วนใหญ่มีอายุ 40-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.14 รองลงมาคืออายุ 51-60 ปี น้อยกว่า 40 ปี และมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.51, 19.77 และ 11.58 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 49.02 ปี มากที่สุด 82 ปี และน้อยที่สุด 20 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.32 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และอนุปริญญา/ปวส./ปวท. คิดเป็นร้อยละ 17.23, 14.41, 8.19 และ 0.85 ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 98.86 และนับถือศาสนาคริสต์กับศาสนาอิสลาม มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.57 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมพบว่า เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 34.18 รองลงมาเป็นสมาชิกกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33.90 และ 31.92 ตามลำดับ ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 44.63 รองลงมาคืออาชีพหลัก ทำนา/ทำไร่ ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง/ลูกจ้างบริษัท/ห้างร้าน คิดเป็นร้อยละ 41.24, 5.65, 5.08 และ 3.39 ตามลำดับ ราษฎรมีอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 89.83 โดยมีอาชีพรอง ทำสวนยางพารา รับจ้าง ทำนา/ทำไร่ และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 55.37, 18.64, 11.30 และ 4.52 ตามลำดับ และไม่มีอาชีพรอง มีเพียงร้อยละ 10.17 ราษฎรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 61.02 รองลงมาคือจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน และตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.46 และ 4.52 ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ต่ำสุด 2 คน สูงสุด 10 คน และเฉลี่ย 4 คน ราษฎรส่วนใหญ่มีรายได้ในรอบปีที่ผ่านมากว่า 250,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.23 รองลงมาคือรายได้ของครัวเรือน น้อยกว่า 100,000 บาท 100,000-150,000

บาท 150,001-200,000 บาท และ 200,001-250,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.45, 21.47, 15.54 และ 9.32 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่ำสุด 60,000 บาท สูงสุด 5,500,000 บาท และเฉลี่ย 242,031.64 บาท สำหรับรายได้จากการทำสวนยางพาราในรอบปีที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.59 รองลงมาได้จากการทำสวนยางพารา 50,000-100,000 บาท 100,001-150,000 บาท มากกว่า 200,000 บาท และ 150,001-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.25, 13.28, 6.50 และ 3.39 ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการทำสวนยางพารา ต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 5,000,000 บาท และเฉลี่ย 97,972.32 บาท รายกรส่วนใหญ่มีรายจ่ายของครัวเรือนในรอบปีที่ผ่านมา 30,000-60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.81 รองลงมามีรายจ่ายในครัวเรือน 60,001-90,000 บาท มากกว่า 120,000 บาท 90,001-120,000 บาท และน้อยกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.62, 19.21, 17.51 และ 13.84 ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายในครัวเรือน ต่ำสุด 12,000 บาท สูงสุด 780,000 บาท และเฉลี่ย 100,996.33 บาท สำหรับรายจ่ายในครัวเรือนจากการทำสวนยางพาราในรอบปีที่ผ่านมาพบว่า มีรายจ่ายน้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.14 รองลงมามีรายจ่ายจากการทำสวนยางพารา 10,000-20,000 บาท มากกว่า 40,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.90, 18.36, 14.97 และ 7.63 ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายจากการทำสวนยางพารา ต่ำสุด 1,500 บาท สูงสุด 200,000 บาท และเฉลี่ย 27,026.55 บาท เงินออมพบว่าก่อนทำสวนยางพารารายกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 64.12 และหลังทำสวนยางพารารายกรมีเงินออมเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 66.95 รายกรส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ถือครอง 5-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.97 รองลงมา น้อยกว่า 5 ไร่ มากกว่า 20 ไร่ 11-15 ไร่ และ 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.49, 19.21, 18.36 และ 14.97 ตามลำดับ โดยมีขนาดพื้นที่ ต่ำสุด 0.70 ไร่ สูงสุด 98.00 ไร่ และเฉลี่ย 15.62 ไร่ สำหรับเอกสารสิทธิ์ที่ดินพบว่า ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 20.97 และมีเอกสารสิทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 79.03

รายกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกยางพาราน้อยกว่า 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.18 รองลงมา 5-10 ไร่ 11-15 ไร่ 16-20 ไร่ และมากกว่า 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 35.31, 8.19, 5.08 และ 4.24 ตามลำดับ โดยมีขนาดพื้นที่ปลูกยางพาราต่ำที่สุด 0.50 ไร่ สูงที่สุด 45.00 ไร่ และเฉลี่ย 7.66 ไร่ รายกรส่วนใหญ่มีการปลูกยางพาราเชิงเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 55.65 และมีระบบการปลูกยางพาราร่วมกับพืชชนิดอื่น ร้อยละ 44.35 พืชที่ปลูกร่วม ได้แก่ ข้าวโพด สับปะรด พริกทอง พริกเป็นต้น ความคิดริเริ่มในการปลูกยางพาราพบว่า รายกรส่วนใหญ่ปลูกยางพาราเพราะมีหน่วยงานของราชการมาส่งเสริมให้ปลูกยางพารา คิดเป็นร้อยละ 47.46 รองลงมาปลูกยางพาราเพราะตัดสินใจปลูกเอง และเพื่อนหรือญาติแนะนำให้ปลูก คิดเป็นร้อยละ 37.00 และ 15.54 ตามลำดับ รายกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัวในการทำสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 59.04 รองลงมาใช้ทุนส่วนตัวร่วมกับกู้ยืมเงินจากสถาบัน และกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 28.81 และ 12.15 ตามลำดับ รายกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา 8-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.48 รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา 10-11 ปี และมากกว่า 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ 8.19 ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา ต่ำสุด 8 ปี สูงสุด 15 ปี และเฉลี่ย 9.35 ปี รายกรไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 33.90 และเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับยางพารา ร้อยละ 66.10 รายกรส่วนใหญ่ไม่เคยไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับยางพารา คิดเป็นร้อยละ 70.34 และเคยไปศึกษาดูงาน มีเพียงร้อยละ 29.66 รายกรไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกยางพารา มีเพียงร้อยละ 5.10 และเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 94.90

ความรู้เรื่องยางพารา

ความรู้เกี่ยวกับยางพารา มีคำถาม 20 ข้อ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน จากการศึกษาพบว่า รายกรกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนต่ำสุด 9 คะแนน สูงสุด 20 คะแนน และเฉลี่ย 16.45 คะแนน โดยความรู้เกี่ยวกับยางพาราที่รายกรตอบถูกมากที่สุดคือ

ข้อที่ 14 หากดินในสวนยางเป็นกรดทำให้ใส่ปูนขาวเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดของดิน มีผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 96.61 และตอบถูกน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 12 การตัดแต่งกิ่งยางในฤดูแล้งไม่เกิดผลเสียต่อต้นยาง มีผู้ตอบถูกมีเพียง ร้อยละ 48.02 และเมื่อใช้คะแนนเฉลี่ยในการแบ่งระดับความรู้ของราษฎร ถ้าได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 16.45$) ถือว่ามีความรู้ระดับสูง และถ้าได้คะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้ในระดับต่ำ จากการศึกษาพบว่า ราษฎรมีความรู้เกี่ยวกับยางพาราในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 56.21 และระดับสูง ร้อยละ 43.79

ความคิดเห็นที่มีต่อการปลูกยางพารา

การศึกษาความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพาราได้แบ่งความคิดเห็น ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ การศึกษาระดับความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพารา ด้านเศรษฐกิจ มีคำถาม 8 ข้อ พบว่า ราษฎรมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านเศรษฐกิจมากที่สุด คือ การทำสวนยางพาราทำให้เกษตรกรมีรายได้สม่ำเสมอไม่ต้องรอฤดูเก็บเกี่ยวเหมือนทำนา/ทำไร่ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 คะแนน และมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุดในประเด็นการทำสวนยางพาราสามารถหารายได้เสริม โดยการปลูกแทรกหรือเลี้ยงสัตว์ในสวนยางพาราได้ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 3.48 คะแนน โดยราษฎรมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านเศรษฐกิจทั้งหมด อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 4.11 คะแนน

2. ด้านสังคม การศึกษาความระดับคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพารา ด้านเศรษฐกิจ มีคำถาม 8 ข้อ พบว่า ราษฎรมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านสังคมมากที่สุด คือ การทำสวนยางพาราเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าและช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของประเทศและโลก มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย 4.49 คะแนน และมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านสังคมน้อยที่สุดในประเด็นการทำอาชีพสวนยางพาราทำให้มีเวลาว่างน้อยลง มี

ระดับความคิดเห็นในระดับค่อนข้างต่ำ มีค่าเฉลี่ย 2.35 คะแนน โดยราษฎรมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านสังคมทั้งหมดอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 3.75 คะแนน

3. ด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาระดับความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพารา ด้านสิ่งแวดล้อม มีคำถาม 8 ข้อ พบว่า ราษฎรมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ การปลูกยางพาราเป็นการสร้างพื้นที่สีเขียวอีกทั้งยังช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้ฟื้นกลับมา มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 คะแนน และมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดในประเด็นการทำสวนยางต้องใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 3.60 คะแนน โดยราษฎรมีระดับความคิดเห็นต่อการปลูกยางพารา ด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมดอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 4.04 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพารา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 3.97 คะแนน

การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพาราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ขนาดพื้นที่ถือครอง ความคิดริเริ่มในการปลูกยางพารา การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับยางพารา และความรู้เกี่ยวกับยางพารา และปัจจัยที่ไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพาราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ระบบการปลูกยางพารา อาชีพหลัก รายได้จากการทำสวนยางพารา รายได้ของครัวเรือน ความคิดริเริ่มในการปลูกยางพารา เงินทุนที่ใช้ในการทำสวนยางพารา ประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยางพารา (Table 1)

Table 1 Factors affecting people opinions on para rubber tree growers on their enterprise in Phayao province.

Independent	t-value	F- value	P-value
1. Age	-	2.06 ^{ns}	0.106
2. Educational level	-	1.93 ^{ns}	0.105
3. Social group members	-	1.55 ^{ns}	0.213
4. Para Rubber planting system	0.79 ^{ns}		0.427
5. Main occupation	-	1.39 ^{ns}	0.235
6. Income from Para rubber plantation	-	2.03 ^{ns}	0.090
7. Household income	-	2.20 ^{ns}	0.068
8. Size of land holding	-	3.35*	0.010
9. Size of para rubber planting area	-	2.08 ^{ns}	0.083
10. An initiative to planted para rubber	-	4.16*	0.016
11. Funds source used to para rubber plantation	-	0.81 ^{ns}	0.448
12. Experience planted para rubber	-	0.04 ^{ns}	0.962
13. Received training on para rubber	-3.19*	-	0.002
14. Received information about para rubber	0.52 ^{ns}	-	0.603
15. Knowledge about para rubber	-3.81*	-	0.000

Notes: * significant at 0.05 level.

^{ns} not significant at 0.05 level.

สรุป

จากการศึกษารายภูมิกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 75.42 มีอายุเฉลี่ย 49.02 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.32 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 98.86 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 34.70 มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา ร้อยละ 44.63 และมีอาชีพรอง ร้อยละ 89.83 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 242,031.64 บาท ต่อปี และมีรายได้จากการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 97,972.32 บาท ต่อปี มีรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 100,996.33 บาท ต่อปี และมีรายจ่ายจากการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 27,026.55 บาทต่อปี ก่อนปลูกยางพาราพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 64.12 และหลังทำสวนยางพารา พบว่ารายภูมิมียอดเงินออม ร้อยละ 66.95 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.62 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 7.66 ไร่ มีระบบการปลูกยางพาราเชิงเดี่ยว ร้อยละ 55.65 ส่วน

ใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัวในการทำสวนยางพารา ร้อยละ 59.04 มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 9.35 ปี เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับยางพารา ร้อยละ 66.10 ไม่เคยไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับยางพารา ร้อยละ 70.34 และเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกยางพารา ร้อยละ 94.90 คะแนนความรู้เกี่ยวกับยางพาราต่ำสุด 9 คะแนน สูงสุด 20 คะแนน และเฉลี่ย 16.45 โดยมีความรู้อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 56.21 ระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อการปลูกยางพาราอยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 3.97 คะแนน

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการปลูกยางพาราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ขนาดพื้นที่ถือครอง ความคิดริเริ่มในการปลูกยางพารา การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับยางพารา และความรู้เกี่ยวกับยางพารา

ข้อเสนอแนะในการศึกษา คือ หน่วยงานราชการในจังหวัดพะเยา เช่น องค์การบริหารส่วน

จังหวัดพะเยา องค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบลใน จังหวัดพะเยา สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา สำนักงาน เกษตรตำบลทุกตำบลในจังหวัดพะเยา และหน่วยงาน หลัก คือ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จังหวัดพะเยา กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรร่วมมือกันแบบบูรณาการเรื่องการ ให้ความรู้แก่ราษฎรในเรื่องยางพารา ทั้งด้านการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูป การ ตลาด โดยการจัดฝึกอบรมหรือศึกษาดูงาน เรื่องการปลูก ยางพาราร่วมกับการอนุรักษ์ป่าไม้ อนุรักษ์ดิน อนุรักษ์น้ำ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เรื่องการปลูก ยางพาราร่วมกับการปลูกป่าและพืชเกษตรอื่นๆ โดยใช้ หลักเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความรู้เรื่องกฎหมาย ป่าไม้ การปลูกยางพาราในพื้นที่ สทก. การใช้ประโยชน์ ที่ดินป่าไม้โดยการเช่า แทนการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ เพื่อ ปลูกยางพารา

คำนิยาม

ผู้วิจัยขอขอบคุณราษฎรที่ปลูกยางพาราและ ให้ผลผลิตนำมายางแล้ว ในจังหวัดพะเยาจำนวน 354 ราย ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 9 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอจุน อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน อำเภอดอกคำใต้ อำเภอปง อำเภอแม่ใจ อำเภอภูซาง และอำเภอภูกามยาว ที่ให้ ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการตอบแบบสอบถามและ ให้อินโฟเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- จิรากร โกศัยเสวี. 2549. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ยางพาราไทย. กรมวิชาการเกษตรกระทรวง เกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2554. สถานการณ์ยางพารา ปี 2554 และแนวโน้ม ปี 2555. แหล่งที่มา: <http://www.bot.or.th>, 10 ตุลาคม 2555.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. ทักษะการวัดการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. ไทย วัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุบงกช จามิกร. 2526. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทาง สังคมศาสตร์. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัด พะเยา. 2555. การจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การ ทำสวนยางจังหวัดพะเยา. แหล่งที่มา: [http:// www.rubber.co.th/phayao](http://www.rubber.co.th/phayao), 21 มิถุนายน 2555.
- Yamane, T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rded. Harper International Edition, Tokyo.